

Architektura 20.-21. století

Secese

Moderna

Kubismus

Funkcionalismus

Socialistický realismus

Postmoderna

Neofunkcionalismus

Hi-tech

Minimalismus

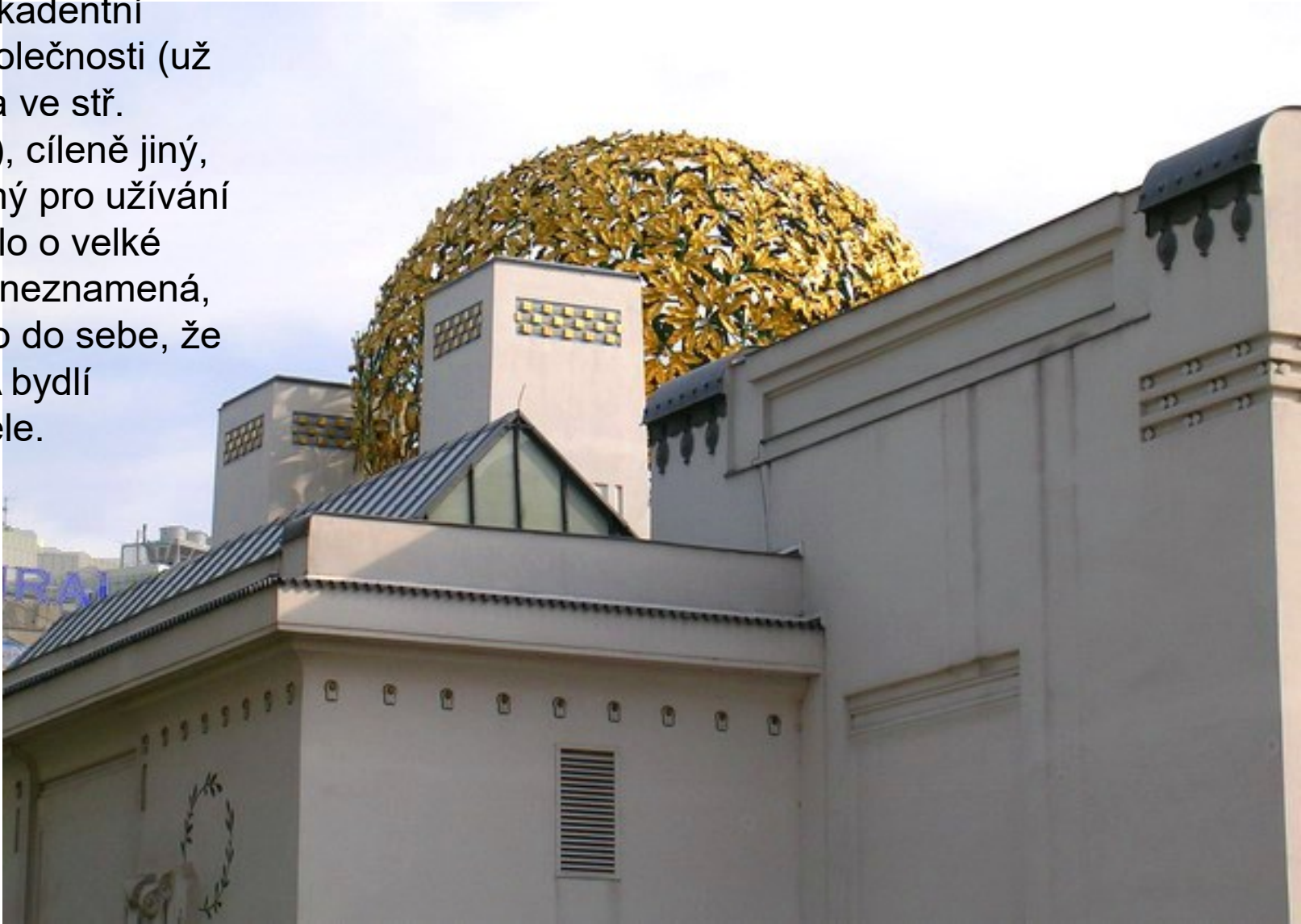
Organická architektura

Prezentovaná hodnocení částečně odpovídají názorům architektonické obce, jsou však subjektivně zabarveny. Nelze jinak, jde o umění, ne vědu.

Pozn.: Téměř všechna fota pocházejí z webových stránek věnujících se architektuře.

Secese = „odstoupení“ (od historizujících slohů): 90. léta 19. stol. - 1914

Styl mírně dekadentní
poživačné společnosti (už
dlouho nebyla ve stř.
Evropě válka), cíleně jiný,
nově vytvořený pro užívání
si života. Nešlo o velké
myšlenky. To neznamená,
že nemá něco do sebe, že
není pěkný. A bydlí
se v tom skvěle.

Secese: její forma zv. květinový styl

Měšťanské domy, lázně.
Na venkově
v redukované
formě některá
nádraží,
hospody,
radnice.

Secese _Obecní dům, Praha

Secese _Praha_ Hl. nádraží

„Lidová“ secese s valašským tvaroslovím. Architekt Dušan Jurkovič. Nejde však o lidovou architekturu, ale umělý pokus vytvořit domácí, slovanskou architekturu, slovanskou secesi. Dnes velmi ceněno, neb nemá v Evropě moc obdoby. Pustevny na Radhošti, 1897 – 1905. Nejcenější soubor staveb je v Luhačovicích (1902 -1910).

„Lidová secese“

Ke svému překvapení jsem objevil i skutečnou „lidovou secesi“. Dle rozhovoru s majitelem stavěl jeho děd – zedník, co to okoukal v Praze. Jde však jen o fasádu, celý dům je postaven z žulových kamenů vysbíraných na poli. Zvlášť pikantní je kombinace výklenku pro svatého a secesních oken. To se přímo přičilo secesi. Sedlčansko.

MODERNA: od r. 1905

- J
a
n
- K
o
t
ě
r
a
- O
t
t
o
- W
a
g
n
e
r

**Kotěrova
vila
v Praze
1908 -
1909**

Moderna: Jaroměř 1909: J. Gočár

Kubismus 1910 – 1914 (-1925)

- Praha

Kubismus _ vila

Rondokubismus – 20. léta 20. stol.

Jen v ČR,
jen
chvilkový
záchvěv,
jen pár
staveb

Legiobanka
rondokubismus

Moderna 20. let 20. stol.

- Sv. Václav
Praha
- Josip Plečnik
- Opět jiná
snaha o něco
jiného, co tu
ještě nebylo.
- Mírně
brutalistní

Konstruktivismus

„Založil“ 1915

Vladimir Tatlin

a Alexander Rodchenko.

Směr zdůrazňoval technickou dokonalost a krásu hmoty, účelnost stavby a odmítal dekor a každý luxus.

Předcházел funkcionalismu a prolínal se s raným funkcionalismem.

Vladimir Šuchov:
Radiový vysílač v Moskvě
1919-22

Konstruktivis- mus

Předcházel funkcionalismu a prolínal se s raným funkcionalismem.

Na rozdíl od něj dává větší důraz na dynamismus (vertikalita konstrukcí, diagonály), více zdůrazněné konstrukce.

Zuevův Klub pracujících v Moskvě, 1927-29

Moderna

- Ostrava - radnice
1929-1932
- Věž
konstruktivistická

Konstruktivismus

– zdůrazňuje, jak
stavba vznikla,
konstrukční prvky
viditelné,

nic „neskrývá“.

Dodnes živé.

A kdeže toto je?

Baťa, Zlín.

30. léta 20. stol.

Funkcionalismus – zrál v hlavách švýc. architekta Le Corbusiéra a něm. architekta Mies van der Rohe v první pol. 20. let 20. stol., určitě od r. 1923.

Krédo: „Dekor je zločin“

Jedna z prvních staveb - Villa Savoye u města Poissy, Francie.

Návrh: Le Corbusiér 1928, stavba 1928 - 31.

Zanikla, na fotce je novodobá replika

Funkcionalismus

- Uhlazenější, zakrytější a pohlednější, elegantnější forma konstruktivismu
- ČR „velmoc“ funkcionalismu, „zlatá doba“
- U nás jen styl pro bohaté a vládní budovy, hotely, v Brně i koleje pro studenty. Hl. ve městech a na jejich atraktivních předměstích.
Vily – Masarykova čtvrť, okolí Hvězdárny.
- Nicméně i na venkově v prvorepublikových „suburbiích“ – např. vila na Vranově u Brna. Stavby i ledaskde po jihomoravských maloměstech (nemocnice v Kyjově).
- Dnes velmi ceněno, v té době byla naše architektura na evropské úrovni.

První monumentální
stavba funkcionalismu u
nás – Veletržní palác v
Praze. J.Fuchs, O. Tyl.
Stavba 1925-28 ! Tedy
dříve než Corbusiérova
vila. Ve své době nejmo-
hutnější funkcionalistická
stavba na světě.

Interiér.
Dnes Nár. galerie
Malá dvorana.
Prý obdivoval
i Le Corbusiér

Funkcionalismus

Snad netřeba představovat. Mies van der Rohe. Návrh 1928.
Stavba 1928 – 1930.

Brno –
vila
Petrák

Bohuslav
Fuchs
1936

SORELA

- Cože?
- Nu ano: socialistický „realismus“. Ve skutečnosti je to jakýsi socialistický návrat k renesanci – ovšem sovětského stříhu, odkud tento styl byl k nám vnucován.
- Ukazoval dominanci a „věčnost“ vlády komunistů – proto takový bytelný. Schválen politbyrem KSSS v r. 1932 jako povinný oficiální směr. Viz Lomonosova univerzita v Moskvě.
- Nicméně – některé stavby příjemné k bydlení (na svou dobu) a dnes zajímavé, dokonce chráněné jako památky. Téměř výhradně „pocitivé“ cihlové stavby, žádné panely.
- Urbanismus myslel na lidi – školky, obchody v dosahu, atd.
- Foto: býv. hotel Moskva v Praze

Ostrava - Poruba

- Sorela je styl výhradně městský.
- Styl nových měst (Poruba, Havířov) nebo nových městských částí (náznaky v Brně, např. ul. Botanická poblíž fakulty, postalinská verze).
- Je to východoevropský unikát, nemá ve světě obdobu.
- Následně vysmíváno, dnes už ani ne.

Občas česká verze
sorely – dekor vychází
ze středoevropské
renesance

Novější verze sorely – částečný návrat k jednoduchosti moderny.

Opět Poruba – ta je v tom stylu postavena téměř celá.

Paneláková sídliště jsou vlastně jakýmsi návratem k funkcionalismu – ovšem zdegradovanému. Tentokrát pro „široké lidové masy“. Stavba odkudkoliv z většího města. U nás od r. 1963.

Ojedinělé stavby moderny
Corbusiérovského stříhu z
doby kolem r. 1968.
Kostel v Senetářově na
Blanensku

- Obě fota JIVA, Pano.

POSTMODERNA

- V architektuře se tak dnes označují všechny, často i rozdílné směry, které mají jen jednoho společného jmenovatele – odloučení od klasické moderny.
- Vzniká jako reakce, v architektuře na strohou modernu. Dochází k členění ploch holých fasád kvádrových staveb. Začíná v Z. Evropě a USA poč. 60. let. 20. stol.
- Postmoderna se často obrací pro inspiraci do historie, ale zcela jinak, než např. pseudoslohy v 19. století. Znovu se do architektury dostávají symetrie, antikizující sloup, obloukové okno, dekorace a podobně. Tak vzniká **postmoderna retrospektivní**
- **Postmoderna progresivní** se snaží využívat tvarosloví i techniky soudobé, ale zcela odlišné od klasické moderny (dle Wikipedie).

Hundertwasserhaus, Vídeň. Vymyká se přechozímu rozdělení

Poslední dílo Hundertwassera – v Magdeburgu: Citadela.

Rakouský architekt, hravý pán.

Snahy dalších o napodobování, ale opatrné a nevýrazné

Francouzská postmoderna konstruktivisticky laděná, leč velmi pohledná. 70. léta 20. stol.
Forum v Paříži

BRUTALISMUS

Bezohledný socialistický „brutalismus“ stavěl jakési masivní pevnosti, kterými mj. ničil náměstí historických měst: Obchodní dům v Jihlavě.

V ČR typické 1975-1985.

Brutalismus v omezené míře pronikal i na venkov – kulturní domy, správní budovy JZD.

Brutalismus – styl hrubého betonu, masivních staveb, často cíleně necitlivých k okolí.

Lepší verze českého brutalismu – hotel Intercontinental v Praze

Tvrđý výboj konstruktivismu v Paříži (r. 1971-7)
Ten zde přešel ve styl high-tech (tj. styl „vysoké
technologie“
Georges Pompidou Centre

Asi největší a nejznámější high-tech v ČR: Žižkovský vysílač v Praze.
1985 – 1992. „Kulomet do nebe“. Prý druhá nejošklivější stavba v
Evropě. Až tak ..?

Lezoucí miminka D.
Černého jsou pokusem
stavbu zlidštit – ty jsou až
z poč. nového tisíciletí

High-tech stále ještě frčí – u nás ale nemnoho.

Nová Oranžerie - Pražský hrad
Jiřičná, high-tech

Neofunkcionalismus

V ČR po r. 1989 velký návrat v architektuře k prvorepublikovému funkcionalismu. Ale tak se v omezené míře děje i jinde v oblasti euro-americké civilizace. Používání nových materiálů, ale také dřeva – to teď „frčí“. Extrémní odnoží, odmítající i barevná členění ploch je minimalismus (viz dále). Neofunkcionalistická budova generálního konzulátu ČR v Mnichově.

J. Pleskot, 2000 - 2002

MINIMALISMUS – začal ve výtvarném um. na Západě v 50. letech 20. stol.

Ovlivnil i vývoj moderní architektury.

Na Západě některé stavby příjemné a pohledné.

Některé spornější: Stanice metra Trindale v Portu, Portugalsko (z Wiki)

Minimalismus – snaha vše co nejvíc zjednodušit na 4 zdi a velká okna. Vyznačuje se u nás tvorbou šedých krabic. Staví se to všude, kde se investor nechá přesvědčit, že je to pěkné, účelné a moderní, vlastně úžasné... Tedy na venkově mezi tradiční zástavbou, obchodní domy v historických městech, „vily“ zbohatlých lidí na předměstích, atd. Okolí a příroda se cíleně ignorují. Často problém z hlediska krajinného rázu. Na předměstích OK

Minimalistické „vily“,
uváděné našimi
architekty v seznamu
„slavných vil“.

Jak vidno, dá se v tom stylu postavit i kostel,
i když „prohřešky“ proti striktním zásadám
minimalismu tu pravda jsou

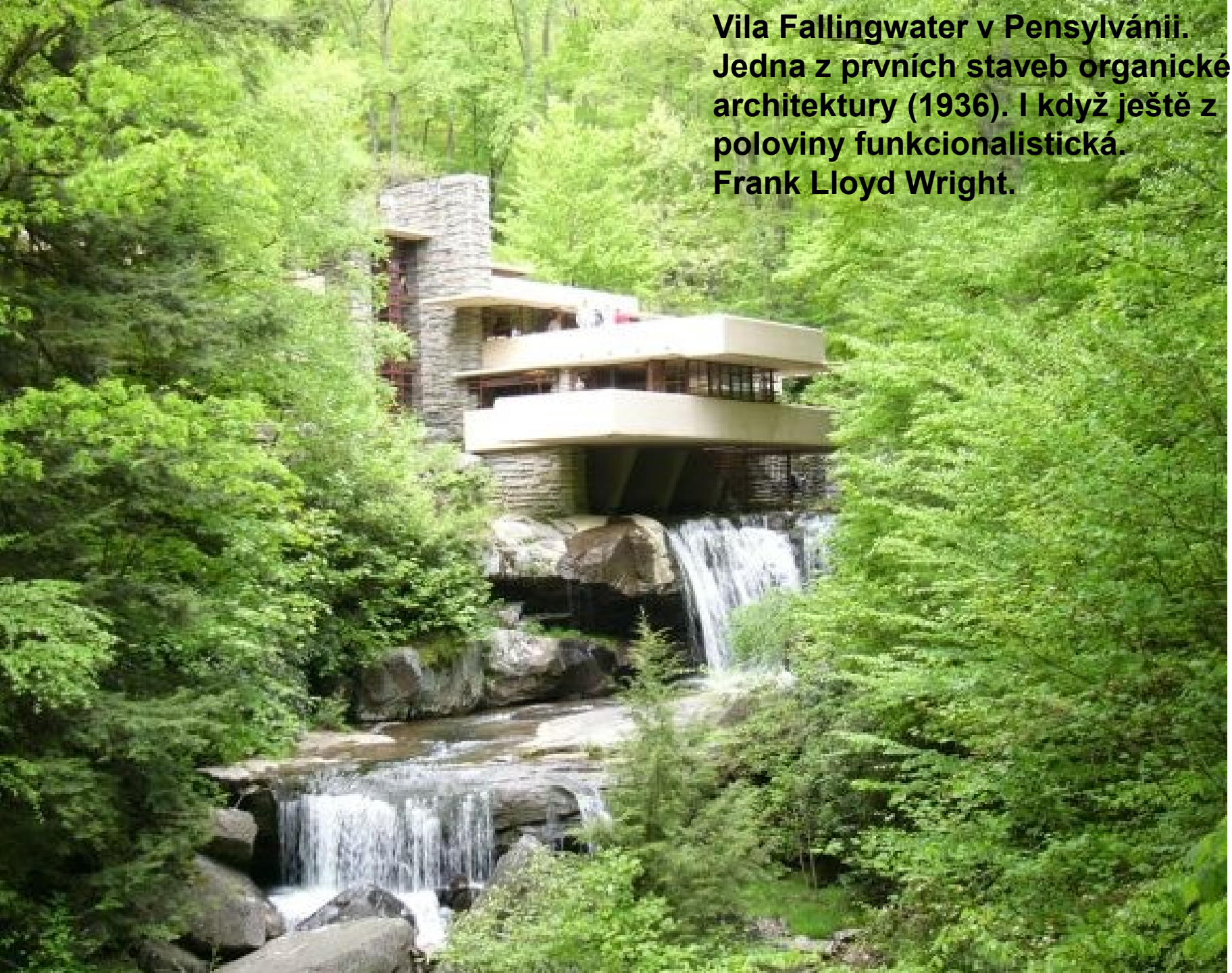

Protipól strohému funkcionalismu a minimalismu: organická architektura

Téměř nepoužívá pravé úhly, její hlavní charakteristika je vycházení z přírody a navazování na ni. Vyvíjela se od 30. let 20. stol. Zakladatel: **Frank Lloyd Wright (USA)**
Guggenheimovo muzeum (Bilbao, Španělsko, r. 1997)

**Vila Fallingwater v Pensylvánii.
Jedna z prvních staveb organické
architektury (1936). I když ještě z
poloviny funkcionalistická.
Frank Lloyd Wright.**

Guggenheimovo muzeum
v New Yorku. 1957.
Frank Lloyd Wright

Opera v Sydney – tvarem organická architektura, detaily a materiálem jasný brutalismus

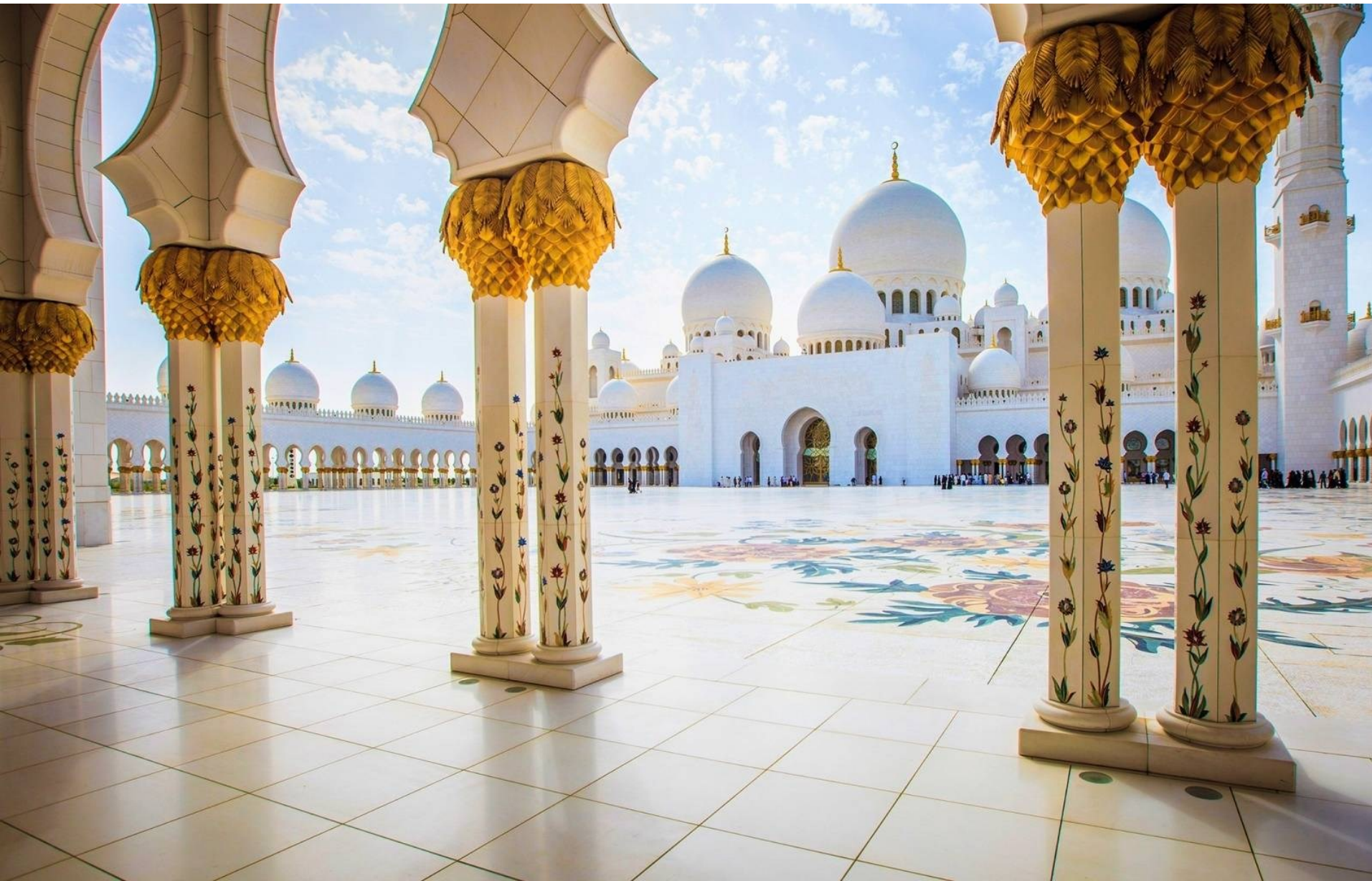
- Kdo nezná,
doučí se.
Jedna z mála u
nás.

- V zemích Perského zálivu se mohutně stavělo a staví.
- Architektura honosná a nebojí si i **moderního dekoru**. To se ale musí umět.

Postmoderna? (Nemoderna 😊)

– mešita v Abú Dhabí

Burj Al Arab Jumeirah

- Dnes již klasika ...
- 7 hvězdičkový hotel
- Stavba 1994-1999

Auditorio di Tenerife, Tenerife, Španělsko 1997-2003

Organická architektura:

obchodní centrum
v Birminghamu
(2003)

Jan Kaplický

I v Británii se dost
lidem nelíbí. A dost
lidem líbí.

Org. architektura u
nás zatím v plenkách

Projekt Knihovna na Letné, blob Kaplického, soutěž 2006, rozhodnutí nestavět r. 2008.

Problémy v pravidlech soutěže, lidi z návrhu v rozpacích (příliš neobvyklé)
a pro minimalisty nesnesitelné.

Zastávka MHD, Brno-Lesná, září 2011

Obchodní dům Letmo, Brno u nádraží.
Vznikl po odmítnutí Kaplického blobu v Praze, z jeho
idejí 2011-2013.

Návrh obchodního centra Edison (Housenka) v Brně na Kolišti, návrh 2010, vyhrál soutěž

